

ме, особенностей течения заболеваний у лиц пожилого и старческого возраста, методов профилактики, основных принципов фармакотерапии. Неотемлимой частью обучения является усвоение практических навыков оказания экстренной медицинской помощи при неотложных состояниях в гериатрии с использованием последовательного внедрения метода проблемно-ориентированного обучения и акцента на практическую деятельность студента в будущем.

Ключевые слова: геронтология, гериатрия, стоматология, методика преподавания, клиническое мышление.

studying by students of age changes which occur in a growing old organism, features of a current of diseases at persons of elderly and senile age, methods of preventive maintenance, main principles of pharmacotherapy. Main part of a training is mastering of practical skills of rendering of emergency medical aid at urgent conditions in geriatrics.

Key words: gerontology, geriatrics, stomatology, a teaching technique, clinical thinking.

УДК 616-089: 378.146

МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ ТОПОГРАФІЧНОЇ АНАТОМІЇ У ОДЕСЬКОМУ ДЕРЖАВНОМУ МЕДИЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ У СУЧАСНИХ УМОВАХ

О.Г. Попов, В.В. Десятський, О.Л. Кошельник, Т.М. Ославська, В.І. Геровенко
Одеський медичний державний університет, м. Одеса

Особливе положення топографічної анатомії, як фундаментальної дисципліни в системі підготовки лікарів, визнається медичними фахівцями всіх рівні і напрямів. Висока значущість дисципліни у формуванні лікарського світогляду вимагає постійного вдосконалення методики її викладання і адаптації системи навчання фахівців до вимог практичної медицини. Традиційне отримання топографоанатомічних знань велося по двох напрямках: теоретичному і практичному. Вивчення готових анатомічних препаратів і освоєння методики препарування мертвого тіла вважалися головними в практичному освоєнні предмету. В умовах гуманізації сучасного суспільства змінилося відношення до використання в учбовому процесі біологічних матеріалів, це неминуче привело до зміни методики викладання морфологічних дисциплін.

Оскільки ніякі, навіть чудово оформлені, атласи і книги не можуть повною мірою передати особливу будову багат шарових, тривимірних утворень, якими є структури людського організму, оптимальним сучасним методом вивчення будови людини є використання в навчальному процесі комп'ютерних програм і навчальних фільмів. Вони дозволяють в різних ракурсах, пошарово, на зрізах і в різні функціональні фази бачити пошарову будову систем людського організму. На жаль, недостатня комп'ютеризація навчальних баз поки обмежує повсюдне використання даного методу навчання. Проблему забезпечення наочності викладання анатомії в ОДМУ вирішують наступними шляхами: мультимедійний супровід лекцій, тематичне оформлення учбових кімнат планшетами, таблицями, рентгенограмами; оформлення холів учбовими стендами; вивчення навчальних препаратів, муляжів і моделей на практичних заняттях; демонстрація трупного матеріалу в секційному залі.

Особливе місце в системі організації навчального процесу відводиться музею. Музейні препарати дозволяють не тільки вивчати будову органів, але і варіантну анатомію, знайомлять студентів з аномаліями і пороками розвитку.

Виключення з навчального процесу широкого використання препарування, як форми вивчення топографічної анатомії, обмежило можливості формування у студентів-медиків мануальних умінь при роботі з біологічними структурами. Для оптимізації даного аспекту практичного напрямку в навчанні майбутніх лікарів на кафедрі розроблена нова форма роботи із студентами – самостійне препарування різних ділянок тіла за темою практичних занять, що виконується по суботам після вивчення методичних матеріалів по препаруванню. Студенти дістають можливість самостійно при консультаційній допомозі досвідчених викладачів препарувати ділянки трупа.

Топографічна анатомія ХХІ століття - це не статична анатомія мертвого тіла, це функціональна анатомія ділянок живого організму. Оскільки не можна поставити знак повної

рівності між анатомічними препаратами і живими органами, з'явилася необхідність в зміні методики викладу учбового матеріалу. У лекційному курсі основну увагу стали приділяти питанням хірургічної анатомії, віковим змінам топографії утворень, які можуть сприяти розвитку патологічних процесів. Були розроблені нові питання у лекційному матеріалі. Завдяки обов'язковому оформленню мультимедійних презентацій, лекції стали більш інформативними і насиченими.

Також були внесені зміни в плани і методику проведення практичних занять. Для підвищення у студентів мотивації в навчанні введено рішення на заняттях ситуативних завдань, умови яких базуються на практичному матеріалі.

Учбова література, що видається на кафедрі, також забезпечує розвиток функціонального напрямку у викладанні. За останні роки були видані навчальні посібники: "Основи топографічної анатомії та оперативної хірургії", "Basics of Operative Surgery and Topographic Anatomy", "Сборник тестов по топографической анатомии", "Практические навыки в курсе топографической анатомии и оперативной хирургии"; методичні розробки: "Методичні рекомендації до практичних занять з курсу оперативної хірургії і топографічної анатомії", "Systematic indications for practical classes and individual works".

Формування клінічного мислення у майбутніх лікарів - процес тривалий, і починається він вже на перших курсах. При вивченні топографічної анатомії в свідомості студентів повинне з'явитися комплексне уявлення про розташування конкретних утворень не тільки на анатомічних препаратах, але і на рентгенограмах, томограмах і, нарешті, на живій людині. Для цього в методику викладання на кафедрі було введено вивчення основ проекційної анатомії. У більшості підручників розбираються проекції на поверхню тіла тільки внутрішніх органів. На нашій кафедрі питання орієнтирної, проекційної анатомії також вивчаються в усіх розділах топографічної анатомії.. Розроблений перелік утворень кісткової і м'язової систем, які повинні уміти пальпаторний через шкірний визначати студенти. Також студенти повинні знати і уміти демонструвати на препаратах больові точки нервів, місця пульсації крупних артерій, уміти будувати проекційні лінії артерій і нервів. Питання проекційної анатомії введені в квитки при здачі практичних умінь на перекладному іспиті та модульному контролі.

Для розвитку системи інтерактивного навчання на кафедрі введено обов'язкове виконання кожним студентом практично-дослідницької роботи. Основна мета цієї роботи - навчити студентів не механічно заучувати дані підручників, а творчо підійти до пройденого матеріалу, узагальнити його і навчитися застосовувати до конкретної ситуації. На основі знань, отриманих на лекціях і практичних заняттях, студенти опрацьовують по конкретних органах питання будови, топографії, особливості кровопостачання і лімфовідтікання.

Як особливу форму інтерактивного навчання можна розглядати Морфологічну Олімпіаду, що щорічно проводиться на кафедрі. Оскільки Морфологічна Олімпіада є цілим комплексом заходів, брати участь в ній можуть всі охочі.

Забезпечуючи вимоги освітнього стандарту, на кафедрі склалася методично чітка система контролю як теоретичної підготовки студентів, так і рівня знання практичних умінь. Для контролю теоретичних знань використовуються традиційні форми: усне та письмове опитування, співбесіда із студентами, а також тестування.

Переваги тестового контролю полягають в тому, що він дозволяє при мінімальних витратах часу об'єктивно оцінити знання всіх студентів, розвивати швидкість мислення, увага і сприяє регулярнішій і добросовіснішій роботі. До негативних моментів цієї форми контролю знань можна віднести обмеженість опитування рамками питань і відповідей, відсутність діалогу викладача із студентами, крім того, тестування не сприяє виробленню у студентів умінь виражати свої думки чітко, повно і послідовно. На наш погляд, найбільш прийнятним на молодших курсах є тестування у вигляді питань і відповідей на них, що відповідає 1 і 2 рівню засвоєння дисципліни. На кафедрі використовують три форми тестового контролю знань: поточний, завершальний і підсумковий (модульний). Поточний тестовий контроль проводиться на кожному занятті протягом 5-10 хвилин, включає близько 10 питань по темі, що вивчається. Завершальне тестування проводиться після вивчення кожного розділу анатомії. Для забезпечення профільності навчання на педіатричному факультеті розроблені спеціальні тести по дитячих особливостях топографічної будови різних систем, а на стоматологічному факультеті - тести по м'язах, топографії і органах голови і шиї, по загальній і приватній одонтології.

Підсумкове (модульне) тестування є першим етапом перекладного екзамену з топографічної анатомії і оперативної хірургії. Для підсумкового тестування на кафедрі використовується 30 варіантів тестів по 40 питань, воно проводиться безпосередньо на модульному контролі по схемі: більше 85% правильних відповідей - зараховано, менше 85% - не зараховано. При зіставленні результатів тестування і оцінки за письмову або усну відповідь на опитних заняттях і на іспитах простежується наступна закономірність: на іспитах вище відмітка за усну (письмову) відповідь, на опитних заняттях - навпаки. Подібні дані свідчать про те, що за два семестри студенти адаптуються до тестової форми контролю, яка може розглядатися як об'єктивний метод оцінки теоретичних знань.

Рівень освоєння практичних умінь також оцінюється багатоетапно. Важлива проблема у вдосконаленні системи навчання - це підготовка викладацьких кадрів. Під керівництвом досвідчених доцентів молоді педагоги вивчають методіку проведення занять, розбирають складні теоретичні і практичні питання, переймають досвід старших поколінь.

Література

1. Кузьмінський А. І. Педагогіка вищої школи: Навч. посіб.- К.: Знання, 2005.- 486 с.
2. Голубенко О. Л. Крок до якісного навчання / О. Л. Голубенко // Університетський вісник. Луганськ, СНУ ім. В. Даля. № 7-8 (1280-81) від 19 жовтня 2005 року.
3. Гаряева Н. А., Маслова О. А. Интерактивное обучение студента медицинского вуза / Н. А. Гаряева, Маслова О. А. // Тезисы докладов учебно-методической конференции «Поэтапное овладение студентами медицинского вуза практическими умениями». – Пермь, 2002. – стр. 148-149.

Реферати

МЕТОДИКА ПРЕПОДАВАНИЯ ТОПОГРАФИЧЕСКОЙ АНАТОМИИ В ОДЕССКОМ ГОСУДАРСТВЕННОМ МЕДИЦИНСКОМ УНИВЕРСИТЕТЕ

Попов А.Г., Десятский В.В., Кошельник Е.Л.,
Ославская Т.М., Горовенко В.И.

В статье излагаются основные направления и современные формы методической работы при изучении топографической анатомии в Одесском ГМУ. Выделены методы интерактивного обучения и контроля студентов (экзамен, модульный контроль, альтернативный тестовый контроль, тематическая прераповка учебного материала, морфологическая Олимпиада, УИРС), пути обеспечения наглядности преподавания и формы контроля полученных знаний.

Ключевые слова: преподавание, топографическая анатомия, методика.

THE METHOD OF TEACHING OF TOPOGRAPHIC ANATOMY IN ODESSA STATE MEDICAL UNIVERSITY

Popov A.G., Desyatsky V.V., Koshelnyk E.L.,
Oslavskay T.M., Gorovenko V.I.

In this material main ways and modern forms of methodic work due studying topographic anatomy in Odessa State Medical University. Methods of interactive teaching of students (exam, module control, test control, preparation of learning material, morphological Olympiad, SISW), ways of providing of illustrating of teaching and forms of controlling of received knowledge are selected.

Key words: teaching, topographic anatomy, methods.